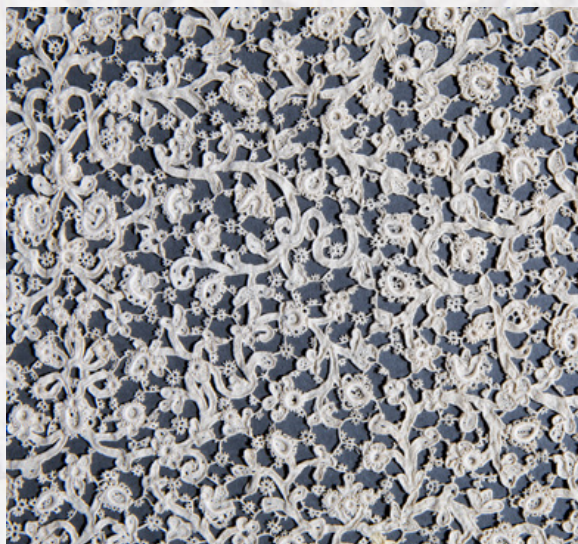

Kantwerk van glas

Gemeentemuseum Den Haag verwerft Venetiaans bord

Dasslip (detail)
Venetië
1685-1700. Linnen
naaldkant, Venise
à la rose
GEMEENTEMUSEUM,
DEN HAAG

Borden en schotels van glas zijn vanaf de 16de eeuw in Venetië vervaardigd in verschillende maten. Op Italiaanse fresco's en schilderijen is zichtbaar hoe op de grotere glazen schotels voedsel wordt geserveerd. De kleinere borden kunnen hebben gediend als eetborden, of als onderschotels van kommen. 17de-eeuwse glazen borden hebben een vlakke vorm met een brede rand; dezelfde modellen zijn ook vervaardigd in aardewerk, tin en edelmetaal. Glazen borden zijn ten opzichte van exemplaren in andere materialen om voor de hand liggende redenen relatief weinig bewaard gebleven.

De versiering op de rand van het recent verworven bord is uitgevoerd in de diamantgravuretechniek, waarbij met een scherpe diamantpunt lijntjes in het glas worden gekrast. Het graveren van glazen voorwerpen werd al in de Romeinse oudheid toegepast, maar verdween in de middeleeuwen. In de eerste helft van de 16de eeuw herleeft deze decoratietechniek in Venetië,

Murano en Burano. Twee eilandjes in de lagune van Venetië, het ene wereldberoemd om zijn glasproductie, het andere om zijn naaldkant. Zelden is de link tussen beide kunstnijverheidscentra zo duidelijk aangetoond als in dit geraffineerd gedecoreerde bord. Het vond een passende plaats in Gemeentemuseum Den Haag, dat zowel een collectie glas als een collectie naaldkant uit Venetië bezit.

de stad waar voor het eerst ook flinterdun, helder en kleurloos glas wordt vervaardigd, het zogenaamde *cristallo*. Een diamantgravure heeft in dit transparante glas een schitterend effect.

Met de grote populariteit van dit dunne, kleurloze glas uit Venetië verspreidde deze decoratietechniek zich over Europa. In de 17de eeuw is de diamantgravure met name in de Nederlanden op een bijzonder hoog niveau toegepast. Het Gemeentemuseum heeft een belangrijke glascollectie. De verzameling gegraveerd Europees glas uit de 17de en 18de eeuw is wereldberoemd en bevat onder andere interessante voorbeelden van in Nederland met de diamant gegraveerde, soms ook gesigneerde glazen. De Nederlandse gravures onderscheiden zich van die uit andere landen door de naturalistische weergave van planten, dieren, mensen en landschappen.

Venetiaanse diamantgravures daarentegen tonen over het algemeen meer gestileerde bloem- en bladranken. De weergegeven motieven worden opgebouwd uit duidelijke omtreklijnen gevuld met parallelle, of elkaar in het hart van de bloemen kruisende lijntjes. Dit geldt ook voor de graving op de rand van het onlangs aangekochte bord. Wie goed kijkt, ziet dat de bladvoluten en bloemen

met elkaar zijn verbonden door verbindingsdraadjes met speciale knoopjes, die zo kenmerkend voor naaldkant zijn. Terwijl het Venetiaanse Murano wereldwijd bekend is geworden door het glas dat daar wordt gemaakt, is het iets verder gelegen eilandje Burano beroemd om zijn naaldkant. Het in dit bord weergegeven decor is dusdanig specifiek Venetiaans, dat over de herkomst uit deze stad geen twijfel bestaat.

Glas met dit kantdecor is uiterst zeldzaam; voornamelijk is dit alleen op een kleine pot met deksel in de collectie van Rijksmuseum Amsterdam aangetroffen. Hoewel in de literatuur over diamantgravures op Venetiaans glas regelmatig aan kant wordt gerefereerd, is de link zelden zo duidelijk als op dit bord. Om die reden is deze aanvulling van onze kleine collectie Venetiaans gegraveerd glas van betekenis. Wat de aanwinst nog aantrekkelijker maakt, is dat er ook een relatie met een andere deelverzameling is aan te wijzen: het Gemeentemuseum bezit in de kostuumcollectie verschillende voorbeelden van Venetiaans naaldkant uit de 17de eeuw. Het bordje is nu opgesteld met een strook naaldkant uit dezelfde periode ♦

Jet Pijzel-Domisse
Conservator

Glazen bord met kantdecor

Venetië

Late 17de eeuw. Helder kleurloos glas met diamantlijn gravure, ø 24,4 cm

Bijdrage: € 6.000 uit het Jaap en Joanna van der Lee-Boersfonds

GEMEENTEMUSEUM, DEN HAAG

Het glazen bord met kantdecor uit Venetië is aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar Jaap en Joanna van der Lee-Boersfonds.
